

Pomiędzy szacunkiem a odpowiedzialnością. Rola autorytetu w rozwoju osobowym człowieka,
redakcja naukowa Adam Chrapusta, Ireneusz Skoczeń, ks. Stanisław Wronka, Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2021, s. 207–217,

 <https://doi.org/10.15633/9788363241117.13>

Rola autorytetu w kształtowaniu jakości życia młodego człowieka

Joanna Kata¹

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
j.kata2309@gmail.com <https://orcid.org/0000-0001-6758-5478>

Zakres znaczeniowy pojęcia jakości życia oraz związana z nim problematyka jest opisywana w kategoriach charakteryzujących daną jednostkę, której życie jawi się jako mniej lub bardziej wartościowe. Autorytet jest określany jako zjawisko społeczne polegające na obdarzaniu określonej osoby bądź instytucji zaufaniem oraz szacunkiem. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie wyników badań przeprowadzonych w gronie młodzieży. Z przeprowadzonych analiz wynika, że młodzi ludzie mają potrzebę autorytetów w swoim życiu.

1 Mgr Joanna Kata – pedagog, doktorantka na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; własne zainteresowania badawcze koncentruje wokół problematyki pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, teorii wychowania, poczucia jakości życia młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także zagrożeń medialnych współczesnej młodzieży, agresji płynącej z cyberprzestrzeni i środków masowego przekazu, uzależnień behawioralnych współczesnego człowieka; autorka kilku artykułów poświęconych samoocenie, poziomowi empatii oraz postrzeganiu stresu u wychowanków instytucjonalnych form pieczy zastępczej, diagnozie socjoterapeutycznej młodzieży, zagrożeniom medialnym młodzieży; uczestniczka wielu konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym.

1. Jakość życia – zarys teoretyczny

Jakość życia jest określana jako poziom satysfakcji ze swojej egzystencji. Jakość życia stanowi jeden z najpopularniejszych tematów i kategorii ludzkiej egzystencji i posiada charakter wielowymiarowy. Nawet jeśli nie używa się tego pojęcia, to jakość życia dla każdego człowieka jest sprawą fundamentalną, a większość wysiłków kieruje się na poprawę bądź zachowanie poziomu jakości życia².

Poczucie jakości życia to ocena, w jaki sposób człowiek przeżywa swoje życie i w jaki sposób je wartościuje. Każdy w inny sposób odbiera swoją rzeczywistość, dokonując tym samym własnej interpretacji. Uwzględnia własne potrzeby, pragnienia oraz dotychczasowe doświadczenia³. Stanisław Kowalik jakość życia rozpatruje w dualistyczny sposób: albo jako odczucie własnego życia w wyniku poznawania go, albo jako odczucie własnego życia poprzez przeżywanie go⁴. Bogdan Nawroczyński wskazuje na podwójny wymiar jakości życia. Z jednej strony przedstawia jakość życia na gruncie pedagogiki kultury, która jest oparta na budowaniu normatywnego wymiaru jakości życia. Natomiast z drugiej strony koncepcja posiada czynnościowy charakter, odnoszący się do sposobu realizacji świata wartości⁵. Jakość życia może być też oparta na realizacji wartości duchowych oraz religijnych⁶.

Andrzej Kaleta uważa, że jakość życia to istotne potrzeby jednostki i opinii na temat ich zaspokajania. Wartości egzystencjalne zdaniem autora są sprecyzowaną bądź dającą się wywnioskować koncepcją tego, co godne uwagi i charakterystyczne dla danej grupy lub jednostki⁷. Warto zwrócić uwagę na czynniki warunkujące jakość życia młodzieży w zależności od wieku i poziomu rozwojowego – wymieniane są czynniki zewnętrz-

2 Por. J. Owsiański, T. Trachalski, *Współczesne problemy zarządzania. Pomiar jakości życia. Uwagi na marginesie pewnego rankingu*, Warszawa 2008, s. 62.

3 Por. M. Tatala i inni, *Jakość życia u kobiet w aspekcie przeżywania choroby nowotworowej gruczołu piersiowego*, „Horyzonty Psychologii” 3 (2013), s. 165.

4 Por. S. Kowalik, *Pomiar jakości życia – kontrowersje teoretyczne*, w: *Pomiar i poczucie jakości życia u aktywnych zawodowo i bezrobotnych*, red. A. Bańka, R. Derbis, Poznań 1995, s. 77.

5 Por. A. Goffron, *Zagadnienia „jakości życia” w koncepcji pedagogicznej B. Nawroczyńskiego*, w: *Psychologiczne i pedagogiczne wymiary jakości życia*, red. A. Bańka, R. Derbis, Poznań 1994, s. 73.

6 Por. M. Wnuk i inni, *Przegląd koncepcji jakości życia w naukach społecznych*, „Hygeia Public Health” 48 (2013) nr 1, s. 14.

7 Por. A. Kaleta, *Jakość życia młodzieży wiejskiej i miejskiej: studium podobieństw i różnicowań środowiskowych*, Toruń 1998, s. 28.

ne, zwłaszcza warunki życia związane ze statusem socjoekonomicznym rodziny oraz wsparcie otrzymywane od osób najbliższych⁸.

Z dotychczasowych rozważań wynika, że jakość życia to kategoria życia dotycząca ludzkiej egzystencji. Poczucie jakości życia jest istotne dlatego, że od niego zależy, w jakim stopniu człowiek będzie przeżywał swoje życie i w jakim stopniu będzie je wartościował. Warto podkreślić, że czynniki warunkujące jakość życia młodzieży są zależne od wieku i poziomu rozwojowego, co może sugerować, że wsparcie otrzymywane od osób najbliższych jest bardzo istotne.

2. Definicja autorytetu – wybrane zagadnienia

Słowo „autorytet” zaczęło funkcjonować w rzeczywistości społecznej już w najstarszych cywilizacjach. Jednak zainteresowanie tą problematyką pojawiło się w u wielkich filozofów starożytności, takich jak Platon bądź Arystoteles⁹. Słowo „autorytet” wywodzi się z języka łacińskiego i oznacza wpływ, znaczenie, uznanie oraz szacunek, jakim się cieszą określone osoby. Pojawiają się definicje, które określają autorytet jako swoistą właściwość tkwiącą w osobie bądź instytucji lub jako relacje między dwiema osobami, w których jedna osoba uznaje wolę drugiej osoby i się dostosowuje do tej woli¹⁰. Autorytet w naukach społecznych jest określany jako właściwość osoby bądź instytucji szczególnie uprawnionej do wydawania poleceń, zarządzeń oraz jako relacja pomiędzy dwiema instytucjami, z których jedna jest zwierzchnia, a druga podporządkowana¹¹. Robert Michels twierdzi, że autorytet to „zdolność wywierania przewagi wobec grupy”¹².

Pojęcie autorytetu określa zjawisko psychospołeczne polegające na obdarzaniu określonej osoby bądź instytucji zaufaniem oraz szacunkiem, uznawaniu znaczących kompetencji merytorycznych i wartości moral-

8 Por. N. Ogińska-Bulik, M. Kobylarczyk, *Rola zasobów osobistych i społecznych w kształtowaniu poczucia jakości życia u nastolatków – wychowanków Domu Dziecka*, „Psychologia Społeczna” 2017 nr 2 (41), s. 176.

9 Por. M. Rewera, *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej*, Stalowa Wola 2008, s. 17.

10 Por. M. Jasiński, *Psychologiczne aspekty konstruowania autorytetu*, w: *Autorytet. Czy potrzebny w procesie edukacji?*, red. A. Olubiński, Toruń 2012, s. 23.

11 Por. B. Marcińczyk, *Autorytet osobowy: Geneza i funkcje regulacyjne*, Katowice 1991, s. 14.

12 R. Michels, *Authority*, w: *Encyclopedia of Social Sciences*, vol. 2, ed. by E. R. A. Seligman, New York 1930, s. 319.

nych¹³. Zakres znaczeniowy pojęcia, jak również związana z tym problematyka może być szeroka, gdy jest traktowany jako zjawisko społeczne, bądź wąska, gdy jest opisywany w kategoriach cechy charakteryzującej daną jednostkę, która go ma, albo której się go przypisuje w danej dziedzinie ze zdecydowanych powodów¹⁴. Autorytet jest traktowany jako „cecha lub zespół cech, którymi charakteryzuje się określona instytucja, grupa lub jednostka”¹⁵. Autorytet to wynik określonych stosunków społecznych, które zachodzą pomiędzy jednostkami. Ponadto jest też relacją ze względu na istnienie pewnych atrybutów i cech, jakie stanowią wytwór aktywności człowieka w otaczającej go rzeczywistości¹⁶.

Zdaniem Jana Szczepańskiego „autorytet jest wytworem odbiorców uznających wysoką wartość twórcy”¹⁷. Fundamentem do zaistnienia autorytetu jest osiągnięcie przez potencjalny podmiot przewagi, która jest uznawana w ustalonej dziedzinie życia społecznego dzięki określonym walorom, między innymi dzięki większej wiedzy oraz szczególnym umiejętnościom i cechom charakteru. Na opisany w ten sposób autorytet jako relacyjny i asymetryczny charakter zwraca szczególną uwagę Janusz Sztumski, pisząc, iż „autorytet jest funkcją wymiernej, uznanej i uzasadnionej racjonalnymi wartościami przewagi danego człowieka, instytucji lub dzieła nad innymi ludźmi, instytucjami lub dziełami występującymi w danym środowisku”¹⁸.

Nieodzownym składnikiem autorytetu jest zawsze zaufanie. Nie można mówić o oddziaływaniu autorytetu bez zaufania ze strony osoby darzącej go szacunkiem¹⁹. Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z założeniami psychologii rozwojowej „człowiek posiada naturalne potrzeby oraz skłonności do naśladowania innych. Obserwowanie zatem oraz powtarzanie zachowań określonych przykładów oraz wzorów wpisane jest jakby w mechanizm rozwojowy dziecka, młodzieży, ale również człowieka dorosłego”²⁰.

13 Por. T. Aleksander, *Geneza i cechy współczesnych autorytetów polskich*, w: *Autorytety polskie*, red. B. Gołębiowski, Łomża 2002, s. 139.

14 Por. B. Marcińczyk, *Autorytet osobowy...*, dz. cyt., s. 8.

15 S. Dziabała, *Autorytety wiejskie. Studium socjologiczne*, Warszawa 1973, s. 13.

16 M. Marcińczyk, *Autorytet osobowy...*, dz. cyt., s. 32.

17 J. Szczepański, *Autorytet w nauce*, w: *Autorytet w nauce*, red. P. Rybicki, J. Goćkowski, Wrocław 1980, s. 16.

18 J. Sztumski, *Autorytet i prestiż uczonego*, w: *Autorytet w nauce*, red. P. Rybicki, J. Goćkowski, Wrocław 1980, s. 31.

19 Por. Z. Bauman, *Socjologia*, Poznań 1996, s. 126.

20 A. Olubiński, *Rola autorytetu mistrza w procesie edukacji – zamiast wprowadzenia*, w: *Autorytet. Czy potrzebny w procesie edukacji?*, red. A. Olubiński, Toruń 2012, s. 9.

Friedrich Kron uważa, że „autorytet jest odbiciem norm i wartości uznanych przez społeczeństwo”²¹. Ryszard Stach stwierdza, że „autorytet to uznanie i poważanie społeczne przypisywane osobie, grupie społecznej lub instytucji. Zaś źródłem autorytetu mogą być umiejętności i wiedza, cechy osobowe, sposoby działania i postępowania zgodnego z ogólnie cenionymi wartościami”²². Autorytet należy rozumieć także jako „wpływ osoby lub organizacji cieszącej się ogólnym uznaniem na określoną sferę życia społecznego”²³.

Szczególnym rodzajem autorytetu jest autorytet rodzicielski, który wywodzi się w naturalny sposób z samej relacji między rodzicami a dzieckiem²⁴. Rodzice są pierwszymi wychowawcami i nauczycielami dziecka, którzy pełnią rolę pierwszych inicjatorów oraz przewodników w życiu dziecka. Ponadto to rodzice jako pierwsi wychowawcy wywierają ogromną inspirację na wzorce zachowania, jak również postawy swoich dzieci, zwłaszcza przez wyznaczanie odpowiednich norm i wartości społecznych, które będą akceptowane i uznawane²⁵. Autorytet rodzicielski, adekwatnie do poziomu rozwoju dziecka, powinien zezwolić swojemu dziecku na swobodę formułowania opinii²⁶.

W kontekście tych rozważań należy wspomnieć również o relacji wzajemnej autorytet-idol. Termin „idol” odnosi się do bóstwa, który jest przedmiotem kultu. W starożytnej teorii poznania głównie pod tą nazwą utożsamiane były cząsteczki wysyłane przez przedmioty, które wywoływały wrażenia zmysłowe²⁷. Według Andrzeja Zwolińskiego idol to tylko namiastka autorytetu wyrażająca pewne wzorce zachowań, ale także modele postępowania w różnych sytuacjach²⁸. Funkcję idola zazwyczaj pełnią artyści bądź prezenterzy telewizyjni, którzy wyznaczają wartości,

21 F. Kron, *Autorytet i wychowanie*, „Edukacja i Dialog” 7 (1996), s. 14.

22 R. Stach, *Autorytet i przywództwo*, w: *Encyklopedia psychologii*, Warszawa 1998, s. 28.

23 W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001, s. 32.

24 Por. K. Frenz, *Autorytet rodziców jako doradców w decyzjach edukacyjnych młodzieży*, w: *O autorytecie w wychowaniu i nauczaniu*, red. M. Bednarska, Toruń 2009, s. 45.

25 Por. A. Łuczyński, *Autorytet rodziców a styl i jakość życia współczesnej rodziny*, w: *Przemiany wartości i stylów życia w ponowoczesności*, red. J. Daszykowska, M. Rewera, Warszawa 2010, s. 151.

26 Por. S. Chrobak, *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły*, Warszawa 1999, s. 8.

27 Por. *Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, Warszawa 1980, s. 296.

28 Por. A. Zwoliński, *Idol – fałszywy autorytet*, w: *Wartość autorytetu w procesie pedagogicznym*, red. J. Zimny, Stalowa Wola 2008, s. 95.

ocenę innych i popularyzują nowe style postępowania. Niejednokrotnie poprzez nietypowe oraz szokujące zachowania, jak również przy wsparciu mediów zawsze zyskują popularność i uwielbienie fanów²⁹. To uwielbienie związane jest w tym przypadku nie tyle z samą jednostką, ile zwłaszcza z pozycją przez nią zajmowaną, popularnością czy też statusem majątkowym. Warto wskazać, że osoby, które cieszą się z autorytetem, z reguły nigdy o niego nie zabiegają, zaś szacunek oraz uznanie są wtórne w stosunku do ich cech osobowościowych lub kwalifikacji. Jak słusznie zauważył Władysław Stróżewski, „nie ma nic bardziej żenującego jak próby autokreacji autorytetu”³⁰. Nie można tego stwierdzenia odnieść do pozycji idola. Jego pojawieniu się w show-biznesie jest czasem nieprzewidywalne i zależne od często zupełnie przypadkowych czynników, dlatego jego popularność jest utrzymywana za pomocą licznych zabiegów, które są ukierunkowane na wzbudzenie zainteresowania albo zaszokowanie odbiorców.

Podsumowując dokonane analizy dotyczące definicji autorytetu, należy stwierdzić, że autorytet wywodzi się z języka łacińskiego i oznacza wpływ, uznanie, szacunek, jakim cieszą się określone osoby. W definicjach określa się także autorytet jako swoistą właściwość tkwiącą w osobie lub instytucji. Trudno też nie zauważyć, że autorytet jest postrzegany jako zjawisko psychospołeczne polegające na obdarzaniu określonej osoby lub instytucji zaufaniem i szacunkiem.

3. Znaczenie autorytetu w okresie adolescencji

Okres dojrzewania to istotny, a zarazem trudny etap w życiu każdego człowieka. Ważne jest, aby adolescent potrafił ufać trwałym wyznacznikom, na których można się oprzeć, aby w ten sposób poszukiwać własnego miejsca w świecie. W literaturze przedmiotu coraz częściej można odnaleźć występowanie potrzeby autorytetu. Związane jest to z wyznaczeniem pewnych granic dla dziecka, aby mogło w ten sposób zorientować się i zobaczyć, które zachowania będą właściwe i akceptowane ze strony otoczenia, a które nie będą akceptowane³¹.

Strategiczną właściwością autorytetu jest zazwyczaj wywieranie wpływu na innych. Autorytet może pełnić w szczególności funkcję wychowawczą, która jest wyrażana wpływaniem na podopiecznych dzięki zdobytemu uznaniu. Są to najczęściej rodzina, nauczyciele albo wybitne jednostki,

29 Por. A. Zwoliński, *Idol – fałszywy autorytet*, dz. cyt., s. 101.

30 W. Stróżewski, *W kręgu wartości*, Kraków 1992, s. 19.

31 Por. A. Sawulska, *Wychowanie – teorie i obserwacje*, „Wychowawca” 2008 nr 7, s. 9.

które młody człowiek darzy szacunkiem. Zatem autorytet to osoba, która pełni funkcję przewodnika ułatwiającego orientację w realiach społecznych zgodnie z oczekiwaniami otoczenia. Ponadto jednostka obdarzona autorytetem jest w stanie w młodych ludziach wyzwać inicjatywy oraz inspirować do działania, co pozwoli im odkrywać własne talenty i zdolności. Jacek Dominian w doskonały sposób to określił: „dzieci potrzebują wzoru, z którego mogą czerpać naukę, oraz ochrony przed odruchami, których nie są w stanie kontrolować”³².

Pierwszą grupą społeczną, w której jest uwidaczniany wpływ autorytetu na osobowość dziecka, jest zawsze rodzina. Rodzice z przyczyn naturalnych stają się pierwszymi wzorami w życiu młodego człowieka. Ponadto ich wpływ na osobowość wychowanka staje się nieoceniony szczególnie we wcześniejszych etapach rozwoju. Syn czy córka darzą szacunkiem rodzica z uwagi na potwierdzone kompetencje w określonej dziedzinie, jednocześnie inspirując go do rozszerzania zakresu swojej wiedzy na różne obszary życia młodego człowieka³³.

W okresie dojrzewania młody człowiek w sposób krytyczny odnosi się do informacji, jakie otrzymuje od rodziców, i kwestionuje ich wiedzę oraz kompetencje. Ogromny wpływ wychowawczy, zwłaszcza w początkowych stadiach rozwoju, maleje wraz z uzyskaniem przez dziecko samowystarczalności. W okresie dojrzewania młody człowiek, chcąc podkreślić swoją niezależność, często stara się kwestionować autorytet rodziców. Jednak nie musi to prowadzić do całkowitego odrzucenia matki i ojca jako wzorców, co jednak w dużej mierze jest zależne od ich podejścia do dziecka. Warto zauważyć, że rodzice mogą przyjmować w odniesieniu do swojego dziecka rozmaite postawy, którą wzmacniają albo podważają ich autorytet³⁴. Prawidłowe odniesienie rodziców do dzieci jest potrzebne szczególnie obecnie, ponieważ zmianie uległ sposób funkcjonowania i struktura rodziny. W modelu tradycyjnym autorytet wynikał z jego roli społecznej i z samego faktu bycia matką lub ojcem. Wspomniany sposób przyjmowania rzeczywistości był zakorzeniony w mentalności ludzi i w zasadzie oczywisty³⁵. W polemice zwraca się szczególną uwagę na temat współczesnych autorytetów i wymienia się rolę tzw. autorytetu medialnego. Maciej Iłowiecki zauważył, że „media masowe mają pozycję miarodajnego gre-

32 J. Dominian, *Autorytet*, Warszawa 1988, s. 57.

33 Por. M. Rewera, *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej*, dz. cyt., s. 135.

34 Por. M. Klimek, *Rola autorytetu rodziców w procesie socjalizacji*, w: *Wartość autorytetu w procesie pedagogicznym*, red. J. Zimny, Stalowa Wola 2008, s. 165.

35 Por. M. Rewera, *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej*, dz. cyt., s. 137.

mium, decydującego o tym, kto powinien być autorytetem, a kto powinien nim nie być. Podobnie jest z autorytetem wartości, instytucji, tradycji. Wszystko można dziś ośmieszyć, podważyć, zniszczyć – bądź właśnie wylansować³⁶.

Z dotychczasowych rozważań wynika, że istotne jest, aby adolescent potrafił zaufać trwałym wyznacznikom, na których może się oprzeć, a tym samym poszukiwać własnego miejsca w życiu.

4. Wyniki badań własnych

W celu weryfikacji założeń teoretycznych przeprowadzono badania wśród uczniów VII i VIII szkoły podstawowej w 2019 roku. W badaniach ankietowych udział wzięło 65 uczniów, dziewczęta: 56,8 proc., chłopcy: 43,2 proc. Celem prowadzonych badań z wykorzystaniem ankiety własnej konstrukcji było poznanie opinii na temat właściwości autorytetów w życiu współczesnej młodzieży.

W świetle przeprowadzonych badań słowo „autorytet” jest kojarzone z osobą, z której młodzi ludzie czerpią przykład (52,5 proc.). Zdaniem 18,9 proc. respondentów słowo to określa osobę kierującą się w życiu wartościami (sprawiedliwość, prawda), dla 28,6 proc. to osoba ciesząca się ogólnym szacunkiem. Najczęściej znaczącymi autorytetami dla badanej młodzieży są osoby z kręgu rodziny, 33,5 proc. respondentów wskazało osobę Jana Pawła II jako wzór najważniejszego autorytetu obecnych czasów, natomiast dla 10,9 proc. autorytet to osoba ze świata mass mediów. Na pytanie: Jak uważasz, co może decydować o tym, że osoba zostaje uznana za autorytet? ponad połowa (53,9 proc.) odpowiedziała, że decyduje o tym wiedza, dla 36,3 proc. respondentów to doświadczenie, zaś dla 9,8 proc. badanych decyduje o tym popularność. Wyniki badań wskazują, że dla 78,9 proc. badanych autorytet ma znaczenie w dalszym postępowaniu, zaś dla 21,1 proc. respondentów autorytet nie ma znaczenia w dalszym postępowaniu.

Młodzież dostrzega znaczenie drogowskazów w swoim życiu. Autorytet we współczesnych czasach nie utracił całkowicie znaczenia w zakresie określania kształtu egzystencji młodego człowieka. Przeobrażenia, jakie pojawiły się w rzeczywistości społecznej, ciągle zmniejszanie się roli rodziny w życiu młodego człowieka i zmiany charakteru więzi między jej członkami z pewnością nie pozostały bez wpływu na autorytet rodziców. Warto jednak zauważyć, że w tym nowym kontekście młodzi ludzie postrzegają dalej swoich rodziców jako wzorce.

36 M. Iłowiecki, *Krzywe zwierciadło. O manipulacji w mediach*, Lublin 2012, s. 143.

Dzięki autorytetom młodzież dąży do czegoś w swoim życiu, potrafi kształtować swój charakter i budować swój autorytet. Autorytety przygotowują młodych ludzi do prawdziwego życia i pomagają cenić w swoim życiu wartości. Bardzo ważna jest jakość autorytetu oraz wartość osób, które mają znaczącą rolę w życiu młodego pokolenia, gdyż od nich uczy się ono i przygotowuje do dorosłego życia. Istotne jest, żeby autorytet nie był postrzegany jako coś nieosiągalnego, ale powinien być wpisany w daną osobę, która swoim postępowaniem jest w stanie dawać innym przykład. Z zebranego w toku badań materiału i dokonanych analiz wynika, że młodzi ludzie mają potrzebę posiadania autorytetów i poszukują ich w swoim życiu.

Podsumowanie

Autorytet w życiu młodego człowieka odgrywa istotną rolę w kształtowaniu poczucia jakości życia. Przeobrażenia, jakie pojawiają się w rzeczywistości społecznej, wzbudzają w młodzieży potrzebę posiadania autorytetów. Dzięki autorytetom młodzież dąży w swoim życiu do określonych wartości. Autorytety pozwalają przygotować się młodzieży do prawdziwego życia. Ze względu na niewielką liczebnie próbę badawczą otrzymane wyniki i płynące z nich wnioski należy traktować ostrożnie. Być może badania te przyczynią się do podjęcia dalszych eksploracji w tym kierunku.

Abstrakt

Rola autorytetu w kształtowaniu jakości życia młodego człowieka

Celem artykułu jest ukazanie wielowymiarowości i złożoności problematyki pojęcia jakości życia i autorytetu w życiu młodego człowieka. Jakość życia to przedmiot zainteresowań wielu dyscyplin naukowych, dlatego wśród teoretyków nie można znaleźć pełnej zgodności co do definicji. W artykule opisano definicje autorytetu i znaczenie autorytetu w okresie adolescencji. Autorytet to wynik określonych relacji społecznych, jakie zachodzą pomiędzy jednostkami. Obecnie jest prowadzona dyskusja na temat współczesnych autorytetów. Niniejszy artykuł jest próbą ustalenia roli autorytetów w życiu młodego człowieka.

Słowa kluczowe: poczucie jakości życia, autorytet, młodzież, rodzina

Abstract

Shaping the quality of life of a young person by an authority

The aim of the article is to show the multidimensionality and complexity of the concepts of quality of life and authority in the life of a young person. The quality of life is

a subject of interest to many scientific disciplines, therefore among theoreticians we cannot find full agreement on the definition. The article describes the definition of authority and the importance of authority in adolescence. Authority is the result of specific social relations that occur between individuals. Currently, there is a discussion about contemporary authorities. This article is an attempt to determine the role of authorities in the life of a young person.

Keywords: sense of quality of life, authority, youth, family

Bibliografia

- Aleksander T., *Geneza i cechy współczesnych autorytetów polskich*, w: *Autorytety polskie*, red. B. Gołębiowski, Łomża 2002, s. 139–156.
- Bauman Z., *Socjologia*, Poznań 1996.
- Chrobak S., *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły*, Warszawa 1999.
- Dominian J., *Autorytet*, Warszawa 1988.
- Dziabała S., *Autorytety wiejskie. Studium socjologiczne*, Warszawa 1973.
- Frenz K., *Autorytet rodziców jako doradców w decyzjach edukacyjnych młodzieży*, w: *O autorytecie w wychowaniu i nauczaniu*, red. M. Bednarska, Toruń 2009, s. 45–52.
- Goffron A., *Zagadnienia „jakości życia” w koncepcji pedagogicznej B. Nawroczyńskiego*, w: *Psychologiczne i pedagogiczne wymiary jakości życia*, red. A. Bańka, R. Derbis, Poznań 1994, s. 71–77.
- Howiecki M., *Krzywe zwierciadło. O manipulacji w mediach*, Lublin 2012.
- Jasiński M., *Psychologiczne aspekty konstruowania autorytetu*, w: *Autorytet. Czy potrzebny w procesie edukacji?*, red. A. Olubiński, Toruń 2012, s. 23–31.
- Kaleta A., *Jakość życia młodzieży wiejskiej i miejskiej: studium podobieństw i różnicowań środowiskowych*, Toruń 1998.
- Klimek M., *Rola autorytetu rodziców w procesie socjalizacji*, w: *Wartość autorytetu w procesie pedagogicznym*, red. J. Zimny, Stalowa Wola 2008, s. 163–174.
- Kowalik S., *Pomiar jakości życia – kontrowersje teoretyczne*, w: *Pomiar i poczucie jakości życia u aktywnych zawodowo i bezrobotnych*, red. A. Bańka, R. Derbis, Poznań 1995, s. 75–85.
- Kron F., *Autorytet i wychowanie*, „Edukacja i Dialog” 7 (1996), s. 14–18.
- Łuczyński A., *Autorytet rodziców a styl i jakość życia współczesnej rodziny*, w: *Przemiany wartości i stylów życia w ponowoczesności*, red. J. Daszykowska, M. Rewera, Warszawa 2010, s. 143–160.
- Marciniczyk B., *Autorytet osobowy: Geneza i funkcje regulacyjne*, Katowice 1991.
- Michels R., *Authority*, w: *Encyclopedia of Social Sciences*, vol. 2, ed. by E. R. A. Seligman, New York 1930, s. 319–321.
- Ogińska-Bulik N., Kobylarczyk M., *Rola zasobów osobistych i społecznych w kształtowaniu poczucia jakości życia u nastolatków – wychowanków Domu Dziecka*, „Psychologia Społeczna” 2017 nr 2 (41), s. 175–184.
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001.

- Olubiński A., *Rola autorytetu mistrza w procesie edukacji – zamiast wprowadzenia*, w: *Autorytet. Czy potrzebny w procesie edukacji?*, red. A. Olubiński, Toruń 2012, s. 7–20.
- Owsiański J., Trachalski T., *Współczesne problemy zarządzania. Pomiar jakości życia. Uwagi na marginesie pewnego rankingu*, Warszawa 2008.
- Rewera M., *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej*, Stalowa Wola 2008.
- Sawulska A., *Wychowanie – teorie i obserwacje*, „Wychowawca” 2008 nr 7, s. 9–12.
- Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, Warszawa 1980.
- Stach R., *Autorytet i przywództwo*, w: *Encyklopedia psychologii*, Warszawa 1998, s. 27–30.
- Stróżewski W., *W kręgu wartości*, Kraków 1992.
- Szczepański J., *Autorytet w nauce*, w: *Autorytet w nauce*, red. P. Rybicki, J. Goćkowski, Wrocław 1980, s. 13–18.
- Sztumski J., *Autorytet i prestiż uczonego*, w: *Autorytet w nauce*, red. P. Rybicki, J. Goćkowski, Wrocław 1980, s. 27–38.
- Tatala M. i inni, *Jakość życia u kobiet w aspekcie przeżywania choroby nowotworowej gruczołu piersiowego*, „Horyzonty Psychologii” 3 (2013), s. 163–171.
- Wnuk M. i inni, *Przegląd koncepcji jakości życia w naukach społecznych*, „Hygeia Public Health” 48 (2013) nr 1, s. 10–16.
- Zwoliński A., *Idol – fałszywy autorytet*, w: *Wartość autorytetu w procesie pedagogicznym*, red. J. Zimny, Stalowa Wola 2008, s. 267–279.